

sum tá hevði oynna undir sær. Hann lýsti oynna at vera sjálfstóðugt ríki og skipaði stjórn í sögulega býnum Corte uppi í fjallalendinum. Hann skrifaði grundlóg fyrri hetta nýggja ríkið, eina lóg um javnrættindi og fólkaraði, ein tiltakin lóg, sum nokur ár seinni gjordist fyrmynd, tá ið amerikanska frælsisbrævið varð skrivað, og sum gav íblástur til stóru fronsku kollveltingina í 1789.

Genova víðurkendi ikki hetta fullveldið, og hevði sínar herdeildir í væl vardu skansum fram við strendurnar. Men aftan á stríð og bardagar í fleiri ár, læt Genova í 1768 formliga valdið á oynni frá sær, ikki til Paoli men til Frakklands, og árið eftir bardu fronsk herlið korsikanar niður í bardaganum við Ponte Nuovo. Paoli mátti ryma av oynni árið eftir, sama árið, sum Napoleon varð føddur. Eftir fronsku kollveltingina fekk hann loyvi at koma aftur, og sat eina tíð sum ovasti í landinum, men undir fronskum yvirvaldi. Hann stóð síðani á odda í nýggjum frælsisbardaga, nú móti franskmönnum. Eisini hesin bardagin mis-eydnaðist, og tá ið Napoleon hevði tikið einaraði í Frakklandi, gjordist teir báðir oyggjafelagarnir argir mótsøðumenn. Paoli fór í part við eingilsmonnum móti Napoleon og doyði í útlegd í Onglandi í 1807.

Men enn stendur hann á torgunum í næstan hvorum býi á Korsika. *U babbu di a patria* stendur høgt í steinarnar í fjallabýunum, babbu man vera babba, fosturlandsins faðir. Sjálvt í teimum meira framkomnu strandarby-um sleppur hann at standa sum eitt søguligt minni. Har stendur hann og heitir á ungdómin um at stríðast við hjartanum fremstum, men innskriftn er á fronskum.

Tour de France

Leiti í Dimmuni eftir greinum ella stubbum á korsikonskum máli og vil vita í blaðsølunum um dagbløð skrivað á heimalinum. Nei, bløðini eru øll undirbløð av fronskum avisum, haðani fáa tey síni tíðindi. Beint nú um *Tour de France* og tann skammiliga veruleikan, at ammekanari, sum eitur Armstrong men eigur

uppafstur sterkari lør og leggir, hevur lagt allar aftur um seg, man hann ikki vera eitradur? Aftur at teimum fronsku tíðindunum eru smástubbar úr landsportum og býum í oynni. Í býnum Belgodere hevur frúgvinn Carlotti koyrt á ein smádrong á súkklu. Frúgvinn fekk ein hvökk, men er útskrivað av sjúkrahúsi í øllum góðum og hevur vitjað foreldrin hjá dronginum, sum tibetur slapp undan við einari skruvu á skinnabeininum, og í Algajola hevur slökkvilið sløkt eldin í einum hósarhúsi beint við kirkjutorgið. Tvar honur doyðu, 11 vóru illa snerkta.

Men har á triðfastu síðu eru andlátini, og smáar lýsingar við myndum av teimum gomlu, ið farin eru. Har stendur skrivað á heimalinum um missin. Tað er, sum vilja tey, ið eftir sita, takka teimum farnu og vissa seg um, at tey skilja tøkkin.

Eitt lítið og tunt vikublað er kortini. *Arritti*, sum skrivur bæði á fronskum og korsikonskum. Tað er illa prentað og kostar tvefalt so nógv sum tey trivaligu dagbløðini, tað er málgangen hjá teimum sjálfstýrissinnaðu. Har undrast tey í oddagreinini á, at Frakkland beint nú hevur verið eina fremst í Kosovostriðnum at gera innrás í framman land, sum ongantið hevur hött Frakkland, við tí endamáli at bjarga albanska fólkunum har úr kúging og tryggja tí at liva í friði við egnum máli og egnari mentan.

Franska grundlógin

Í dagbløðunum er ikki alt um skinnabein og hønur kortini. Beint nú hevur kjakið um málið tikið seg upp aftur av álvara, eisini á meginlandinum. Franskir myndugleikar hava í fleiri ár skula lýst EU-fyriskipanina um rættindini hjá smámálum og heimalálum, og forsetin, Jacques Chirac, hevur leingi sagt seg at vilja skriva undir, men sendi so málið til ummælis hjá stýrisskipanarnevndini. Henda nevnd hevur nú gjørt úrskurð og er komin til, at tað stríðir ímóti fronsku grundlógini at víðurkenna onnur mál í franska ríkinum. Nevndin visir til fyrstu grein, sum sigur, at franska ríkið er eittans og kann ikki býttast

FLNC hevur tíðindafund í kjarrinum

sundur, og til aðru grein, har tað stendur, at í franska ríkinum er málið franskt.

Ti kann spurningur um heimastýri ella sjálfstýri ikki setast á nakra almenna dagsskrá, tað kann ikki víðgerast í samráðingum millum politiskar partar, og málið í skúlum og øllum almennum víðurskiftum er franskt og bara franskt. Tó er tað hent, at í 1982 setti tá sitandi stjórnin eitt korsikansk ráð, ið verður valt fjórða hvørt ár á almennum vali. Hetta ráðið skal gera tilmæli til fronsku stjórnina, hvat eigur at verða gjørt til at fremja samferðslu, ferðavinnu, idnað og landbúnað í oynni. Tað hevur einki vald og ongan myndugleika og hevur ikki verið ført fyrri at semjast um eina figgjarætlan fyrri ráðið. Men ráðið hevur kortini verið samt at mæla til eina óbeintleis víðurkenning av heimalálinum, og tað er nú loyvt lærarum í barnaskúlum at hava sjálvboðnar tímar í korsikonskum, tá ið foreldur biðja um tað fyrri børn síni.

Men gera tey tað? Tey seinnu árinu hevur gjingid ein streymur av ungum úr Korsika inn á franska

meginlandið. Har eru møguleikarnir, har eru avbjóðingarnar, og har fáa tey ungu nyttu av øllum tí, tey hava lært av fronskum, síðani tey fóru í skúla. Foreldrin ivast, um ikki tað fer at vera eitt haft um beini á børnunum at læra tey eitt mál við ongari framtíð, eitt mál, sum kemur úr steinöld og bindur tey til kalendar steinar langt úti í ongum. Skulu tey vera eftir her og sleiskast fyrri ferðafólki ella kanska fáa eitt skrivstovustar í stóru umsitingini? Nóg annað er ikki her, men har norðuri handan sjónarringin er øll verðin.

Napoleon Bonaparte

Ajaccio er høvuðsbýurin á Korsika. Ein breið gøta við bulmíklum trøum gongur av havnarlagnum niðan á megintorg, og har stendur hann, keisarin, sum varð føddur her í býnum og legði ikki bara Frakkland, men eina tíð at kalla alt Europa undir seg. Hann er høgður í hvítan marmarastein, hevur leysaplugg uttan um seg sum grikkar í fornöld ella Alexander Mikli sjálvur. Men enn er laurbærjakransur, og fyrri fótmar ligga fyra leyvur horvandi í hvør

sína ætt. Sum hann stendur har, sæst tað ikki, at hann var lítill og trivalgur maður, men kanska er hetta mynd, sum lýsir vírdingina, ið fólkaslógini, teirra millum føroyingar, høvdu fyrri hesum manni, tann tíð tað var.

Í hasum húsinum búðu hjúnini Letizia og Charles-Marie Buonaparte. Maðurin var skrivari í nýggju umsitingini hjá Pascal Paoli, borni síjey í tali og

Korsika-franskur ríkispartur, sum stríðist fyrri sjálfstýri

húsið tungt, ikki um at tala, tá ið Paoli mátti fara í útlegd, og franskmenn ruddaðu hansara fólk burtur úr stjórnarskrivstovu-um. Hevði nakar sagt við hann, at synir hansara skuldu gerast kongar í fleiri europeiskum londum, konan ríkismóðir og konubróðirin kardinalur, hevði hann ívaleyft fingid hjartaslag. Og hevði onkur sagt honum, at hasin ófríðarligi smádrongurin ein góðan dag um ikki so mong ár fór at taka fronsku keisarakrúnuna úr hondini á pávanum sjálvum í Notre-Dame kirkjuni í París og sjálvur seta hana á høvðið, tá hevði hann steindoyð.

Hann doyði kortini av øðrum, meira natúrligum grundum á ungum árum, men hevði sum aðalsmað-

Úr Asterix á Korsika

